HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

(א)שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם רבי (ב)אליעזר ורבי שמעון אוסרין: [א]ובמוך שבאזנה: תני רמי בר יחזקאל והוא שקשור באזנה: [ב]ובמוך שבסנדלה: תני רמי בר יחזקאל והוא שקשור לה בסנדלה: ובמוך שהתקינה לה לנדתה: סבר רמי בר חמא למימר והוא שקשורה לה בין ירכותיה אמר רבא [ג]אע"פ שאינו קשור לה כיון דמאיס לא אתיא לאיתויי בעא מיניה רבי ירמיה מרבי אבא עשתה לה בית יד מהו א"ל [ד]מותר איתמר [נמי] אמר רב נחמן בר אושעיא א"ר יוחנן עשתה לה בית יד מותר רבי יוחנן נפיק בהו לבי מדרשא וחלוקין עליו חבריו רבי ינאי נפיק בהו לכרמלית וחלוקין עליו כל דורו והתני רמי בר יחזקאל והוא שקשור לה באזנה לא קשיא הא דמיהדק הא דלא מיהדק: בפלפל ובגלגל מלח: פלפל לריח הפה גלגל מלח [ג]לדורשיני: וכל דבר שנותנת לתוך פיה: זנגבילא אי נמי דרצונא: שן תותבת שן של זהב רבי מתיר [ה]וחכמים אוסרין: א"ר זירא [ו]לא שנו אלא של זהב אבל בשל כסף דברי הכל מותר תניא נמי הכי בשל כסף ד"ה מותר של זהב רבי מתיר וחכמים אוסרין אמר אביי רבי ור' אליעזר ור' שמעון בן אלעזר כולהו סבירא להו דכל מידי דמיגניא ביה לא אתיא לאחויי רבי הא דאמרן ר' אליעזר [ד]דתניא ר' אליעזר פוטר בכובלת ובצלוחית של פלייטון ר' שמעון בן אלעזר דתניא [ה]כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר כל שהוא למטה מן הסבכה יוצאה בו למעלה מן הסבכה אינה יוצאה בו:

מתני' [ז]יוצאה בסלע שעל הצינית [ח]הבנות קטנות יוצאות בחוטין ואפי' בקיסמין שבאזניהם [ט]ערביות יוצאות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו חכמים בהוה פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת: **גמ'** מאי צינית בת ארעא ומאי שנא סלע אילימא כל מידי דאקושא מעלי לה ליעבד לה חספא אלא משום שוכתא ליעבד לה טסא אלא משום צורתא ליעבד לה פולסא אמר אביי שמע מינה כולהו מעלין לה: הבנות יוצאות בחוטין: אבוה דשמואל לא שביק להו לבנתיה דנפקי בחוטין ולא שביק להו גניאן גבי הדדי [ו]ועביד להו מקואות ביומי ניסן [י]ומפצי ביומי תשרי לא שביק להו יוצאות בחוטין והאנן תנן הבנות יוצאות בחוטין בנתיה דאבוה דשמואל [כ]דצבעונין הוו לא שביק להו גניאן גבי הדדי לימא מסייע ליה לרב הונא [ז]דאמר ר"ה [ל]נשים המסוללות זו בזו

פסולות

שוטחן בחמה. מי שנשרו כליו בדרך (ח)במי גשמים: **אבל לא כנגד העם.** שלא יאמרו כבסן בשבת. האי תנא סבר דמידי דמשום מראית העין מותר בחדרים: **אוסרין.** כרב: **עשתה לו בית יד.** למוך שבאזנו מקום מהו למיסריה דילמא שקלה וממטא לה בידים דלא מאיס לאוחזה בבית יד שלה: **עשתה לה בית יד מותר.** דלא אמרינן לא מאיס אלא אפילו בבית יד מאיס: **רבי יוחנן נפיק ביה לבי מדרשא.** במוך שבאזנו שהיה זקן והיתה לו צואת האוזן מרובה: **וחלוקין עליו חבריו.** מפני שלא היה קשור באזנו והוא יוצא בו לרה"ר: **הא דמיהדק.** דר' יוחנן היה תוחב באזנו יפה ומהדק ולא בעי קשירה ודרמי בר יחזקאל בדלא מיהדק. ל"א מתלמידי רבינו הלוי דרבי יוחנן קשור הוה ובית מדרשו סמוך לביתו הוה ולא היתה רה"ר מפסקת והא תני רמי והוא שקשור כו' וכי קשור מיהא אפילו לרה"ר מותר ואמאי קאמר לבי מדרשא ולא קאמר לרשות הרבים ומשני דר' יוחנן קשור ולא מיהדק הקשר ולשון ראשון מיושב מזה: **לדורשיני.** לחולי השינים: **זנגבילא.** גינזיר"ו: **דרצונא.** קנמון: **לא שנו.** דחכמים אוסרין אלא של זהב שמשונה במראה משאר שינים ודילמא מבזו לה ושקלה לה בידה וממטיא: **אבל של כסף.** שדומה לשאר השינים דברי הכל מותר לשון רבותי. ולי נראה טעמא דשל זהב משום דחשיבא ואתי' לאחוויי לכך אסור אבל של כסף לא חשיבא ולא אתי' לאחוויי. וללשון רבותי קשיא לי הא דאמר אביי רבי ור"ש בן אלעזר כו' ואי טעמא דרבנן משום דחייכי עלה הוא מאי שנא רבי (א) דקחשיב ליה רבנן נמי לאו לאחוויי חיישי ויש לתרץ דרבנן מיסר קאסרי מכל מקום ורבי מתיר דקסבר לא חייכו עלה ולא שלפא להו ומיהו ה"ל למיחש דלמא שלפא לה משום אחוויי אלא לא שלפא משום דאי מחוי לה גנותא היא: **רבי הא דאמרן.** דלא חייש דילמא שלפא: **פוטר בכובלת.** ואוקימנא(ט) דהאי פוטר מותר לכתחילה הוא ואמר טעמא מאן דרכה למיפק בכובלת אשה שריחה רע ולא שלפא ומחויא גנותה: **למטה מן הסבכה.** כגון כיפה של צמר: **יוצאה בה.** דלא חיישינן דילמא שלפא ומחויא דמיגלי שערה ומגניא בה שהסבכה נוי הוא לשער: **מתני' סלע.** מטבע הוא: **צינית.** מפרש בגמ': **הבנות קטנות.** שמנקבות אזניהם ואין עושין נזמים עד שיגדלו ונותנין חוטין או קסמים באזניהם שלא יסתמו אזניהם לוי"ה: **ואפילו.** רבותא קאמר דאע"ג דלאו תכשיט נוי הוא אורחא בהכי ולא משאוי הוא. ויש מפרשין חוטין שקולעת בהן שערה דאסרינן לגדולה בריש פרקין [נז.] התם משום דשכיחא בהו טבילה אבל קטנות דלא שכיחא בהו טבילה שרי. ולשון ראשון הגון מזה חדא דקטנות נמי צריכות טבילה לטומאת מגע משום טהרות ואף נדות נמי שכיחות בהו כדתניא (נדה דף לב.) מעשה שהיה והטבילוה קודם לאמה ועוד מדקתני אפי' בקיסמין איכא למישמע דחוטין נמי באזנים קיימי דאי חוטי הראש לא שייך למיתני אפי' בקסמין: **ערביות.** נשים ישראליות שבערב: **יוצאות רעולות.** דרך ערביות להיות מעוטפות ראשן ופניהם חוץ מן העינים וקרי לה בלשון ערבי רעולות היינו הרעלות דכתיב גבי תכשיטי נשים בספר ישעיה (ג): **מדיות.** נשים ישראליות שבמדי: **פרופות.** שמתעטפות בטלית ותולה הרצועה בשפתה האחת כנגד צוארה ובשפתה השנית כורכת אבן או אגוז וקושרת הרצועה בכרך ואין הטלית נופל מעליה: **פורפת.** כמו קרסים [שמות כו] דמתרגמינן פורפין. כל המחבר בגד לחבירו קרי פריפה: **ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת.** ובגמ' [ע"ב] פריך והאמרת רישא פורפת: **גמ' בת ארעא.** מכה שהיא תחת פרסת הרגל וקושר בה סלע לרפואה: **דאקושא.** שהיא קשה ומגינה על המכה מקוצים ויתדות דרכים: **שוכתא.** ליחלוחית היוצא מן הכסף ובלע"ז רוי"ל ויפה למכה. שוכתא כמו דשתך טפי דאלו מציאות (ב"מ דף כו.) ומשתכין כנחשת דתענית (דף ח.): **ליעבד טסא.** דכספא טיבעא למה לי אלא משום צורתא דטיבעא מעליא למכה ולאו שוכתא: **ליעבד פולסא.** עגול של עץ ויצור עליו: **אמר אביי ש"מ.** ממתני' דנקט סלע: **כולהו בהדדי מעלו לה.** ולהכי נקט סלע דאיתנהו לכולהו אקושא ושוכתא וצורתא: **לא שביק להו לבנתיה כו'.** מפרש לקמן טעמא דכולהו: **גניאן גבי הדדי.** ליישן זו אצל זו בעודן בתולות: **מקואות ביומי ניסן.** של מים מכונסין או סמוך לנהר וממשיך לתוכן מי הנהר וטובלות שם: **ומפצי ביומי תשרי.** שטובלות בפרת ומפני הטיט שלא יהא חציצה נותנות המפץ תחת רגליהן: **דצבעונין.** וחייש למישלף ואחוויי: **המסוללות.** מתחככות משום תאות תשמיש:

פסולות

לעיל **אמר** רב כל מקום שאסרו חכמים כו'. י"מ דאין הלכה כרב[א] מדתני בחולין (דף מא.) (ס) אין שוחטין לתוך גומא ברשות הרבים שלא יחקה האפיקורסים ובחצר מותר[ב] ומיהו אין זה ראיה דבחצר מותר [ג]דאף הרואה אותו אומר לנקר חצרו הוא צריך אבל בעלמא שאם יראה אדם הרואה יחשדנו אפילו בחדרי חדרים אסור:

ליעבד לה פולסא. פ"ה חתיכה של עץ ויצור עליה צורה ולפירושו (ב) ניחא מה [י] שמקשים דבעלמא אמר[כ] מאי אסימון פולסא ופ"ה התם היינו דבר שאין עליו צורה וקשה דהכא משמע דפולסא הוא דבר שיש עליו צורה ולפירש"י ניחא דפירש ליעבד פולסא בלא צורה ויצור עליו הצורה אבל לפיר"ת קשה דפירש אסימון הוי של מתכת ויש עליו צורה אבל אינה חשובה ואינה יוצאה אם כן הכא מאי איריא סלע אפילו אסימון ושמא י"ל דצורת סלע צריך:

ומפצי ביומי תשרי. פ"ה מפני הטיט שלא יהיה חציצה ונותנות המפץ תחת רגליהן ורבינו תם פירש[ד] שהיו נותנות מפני זקופות[ה] שלא יראו אותן העולם ויתביישו מהם [ו]ולא יטבלו היטב[ז]:

פסולות

עין משפט נר מצוה

סו א ב ג ד מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה יא סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שג סעיף טו:

סז ה ו מיי' שם הל' ז טוש"ע שם סעי' יב:

סח ז מיי' שם הלכה יג סמג שם טוש"ע א"ח סימן שא סעיף כח:

סט ח מיי' שם הלכה יב סמג שם טוש"ע א"ח סימן שג סעיף כ:

ע ט מיי' שם טוש"ע שם סעיף כא:

עא י מיי' פ"א מהל' מקואות הלכה יא טוש"ע י"ד סימן קלא סעיף לג לד:

עב כ מיי' פי"ט מהל' שבת הל' י' סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שג סעיף כ:

עג ל מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה הלכה ח סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כ סעיף ב:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אמר רב וכו' מדתני בחולין. ראיה זו כתבו תוספות בחולין בשם ירושלמי:

◆

לעזי רש"י

גינזיר"ו [יינייבר"א]. זנגביל.

רוי"ל [רודי"ל]. חלודה.

◆

רבינו חננאל

שוטחן בחמה אבל לא כנגד העם, ור' אלעזר ורבי שמעון אוסרין, ואיהו דאמר כר' אלעזר ורבי שמעון. **במוך שבאזנה.** תני רמי [בר יחזקאל] והוא שקשור באזנה. ובמוך שבסנדלה, והוא שקשור בעקבה. במוך שהתקינה לנדתה, והוא שקשור בירכותיה. ורבא אמר אע"פ שאינו קשור כיון דמאיס לה לא אתיא לאחווייה. **אמר רבא עשתה לה בית יד מותר,** פי' בית יד שעושה [לה] לידה שתכסה אותה כדי שתבדוק מוך לנדתה ולא תגע בו ולא תטנף בו. **והא** דאמר במוך שבאזנה ותני רמי בר יחזקאל והוא שקשור באזנה, אוקמה בדמהדק, ואי לא מהדק אסור. **ושן תותבת** של כסף דברי הכל מותר. ר' שמתיר בשל זהב ור' אלעזר שמתיר בצלוחית של פלייטון ור' שמעון בן אלעזר שמתיר בכל שהוא למטה מן הסבכה, אילו כולן סבירא להו כל מידי דגנאי הוא לא אתא לאחווייה, והני שיטה נינהו ולית הלכתא כחד מינייהו. **מתני' יוצאין בסלע שעל הצינית.** סילעא שיש עליה צורת מטבע ומעלא לצינית שהוא מכה תחת הרגל. ציניתא, בת ארעא. **הבנות יוצאות בחוטין אפילו בקסמים שבאזניהן.** בנתיה דאבוה דשמואל תלתא גווני [חוטי] צבעונים הוו חוטי דידהו, ולא הוה שביק להו למיפק בהו, סבר דילמא שלפא ומחויא לחברתה. ולא הוה שביק להו דגניין גבי הדדי,

מסורת הש"ס

(א) ביצה ט. [לקמן קמו:], (ב) [צ"ל אלעזר], (ג) [גיר' הערוך ערך דר ה' לדור שיני ע"ש], (ד) [לעיל סב. תוספתא פ"ה ע"ש], (ה) [לעיל נז:] (ו) [נדרים מ: בכורות נה: נדה סז.], (ז) יבמות עו., (ח) [עיין תוספות לקמן קמו: ד"ה מי שנשרו ותוספות ביצה לה: ד"ה מי שהשיגו על פרש"י דהכא אבל לקמן קמו: במשנה ובביצה לה: עולה פירושו כפירוש תוספות וביצה ט. פרש"י כדהכא], (ט) [לעיל פב:], (י) [ר"ת בתוס מס' ב"מ דף מד.], (י) [ב"מ מז:], (כ) [ועי"ע תוס' נדה סו: ד"ה אשה],

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל של כסף וכו' ומאי שנא רבי דקא שרי ליה משום דלא אתיא לאחוויי רבנן נמי: (ב) תוס' ד"ה ליעביד וכו' ולפירושו. נ"ב ובתוס' פ' בכל מערבין דף לא ע"ב כתבו בענין אחר ע"ש בד"ה שפלאו:

◆

מוסף רש"י

רעולות. לשון עיטוף (ישעיה ג יט, נא יז ונחום ב ד. וגורס: מדיות רעולות). **בת ארעא.** מי שיש לו מכה בפיסת רגלו מתחת, קושרה שם, דמעליא ליה חלודה דידה ואורתא דידה (כתובות צג:). **מקואות ביומי ניסן.** מקוה מים חיים נובעים בבית ולא היה מניחן לטבול בנהרות (בכורות נה:) או: מקוה מים מכונסים ואינן טובלות בנהר (נדה סז.). **ומפצי ביומי תשרי,** שטובלין בנהר שהזוחלין מרובין אבל מפני חלילת הטיט נותן מחצלות בנהר שעוברות עליהן (שם).

◆

מוסף תוספות

א. דאסר אפי' בחדרי חדרים. תוס' הרא"ש. ב. וההיא הלכתא היא. ריטב"א. ג. דההיא דהשוחט אפי' רב מודה בה. תוס' הרא"ש. שלא אמר רב אלא בדבר שאילו רואין אותו איכא חשדא כההיא דשוטחם בחמה אבל התם גבי שחיטה אפילו לעין הכל מותר לעשות בביתו. ריטב"א. ד. טעמא דאבוה דשמואל. תוס' הרא"ש. ה. כמין גדר בנהר. תוס' נדה סו: משום צניעות שהנהרות קטנים בימי תשרי ופורס להו מפצים. תוס' בכורות נה: ו. [ו]ימהרו לטבול. רשב"א. ז. דלא שייך חציצה בטיט שהוא בתוך המים לפי שהמים מלכלכין אותו והוא רך דהא בפ"ט דמקואות (מ"ב) תנן דלא חייצי אלא טיט היון וטיט היוצרים וגץ יוני וקתני התם ושאר כל הטיט מטבילין בו כשהוא לח, ועוד דתנן בפרק ז' דמסכת מקואות (מ"ז). הטביל בו את המטה אע"פ שרגליה שוקעות בטיט העבה טהורה מפני שהמים מקדימין. תוס' הרא"ש.